

Uruszczak, Waclaw

Irena Dwornicka (1953-2002)

Studia z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego 8, 289-291

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WACŁAW URUSZCZAK

Irena Dwornicka (1953–2002)

Wiedza, w tym i historycznoprawna, powstaje dzięki wspólnemu wysiłkowi uczonych. Na miano to zasługują nie tylko wybitni profesorowie, ale także nieutytułowani – ci, którzy pozostawiają po sobie cenny dorobek zyskujący uznanie. 28 stycznia 2002 r. umarła Irena Dwornicka, zatrudniona w Pracowni Wydawnictw Źródłowych przy Katedrze Historii Prawa Polskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie na stanowisku asystenta naukowo-badawczego od 1979 r. To właśnie ona, choć nie osiągnęła ani stopnia, ani tytułu naukowego, dzięki codziennej, iście mrówczej pracy przez ponad 20 lat, wносиła istotny wkład do nauki.

Urodzona w Tarnowie 19 października 1953 r., po złożeniu egzaminu maturalnego, studiowała w latach 1972–1978 filologię polską na Uniwersytecie Jagiellońskim. Bezpośrednio po studiach rozpoczęła pracę jako redaktor techniczny w Zakładzie Naukowym im. Ossolińskich – Oddział w Krakowie, a następnie w Redakcji Wydawnictw Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk. Od 1 listopada 1979 r. została zatrudniona w Pracowni Wydawnictw Źródłowych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Placówka ta była tworem nowym, a jej powstanie zainicjowane przez Stanisława Grodzkiego, nawiązywało do wielkich tradycji edytorskich krakowskiego środowiska historyczno-prawnego. Właśnie bowiem w tym środowisku publikowano tak znane serie wydawnicze, jak Starodawne Prawa Polskiego Pomniki redagowane przez Antoniego Zygmunta Helcla, a następnie kontynuowane przez Michała Bobrzyńskiego i Bolesława Ulanowskiego. Nie gdzie indziej, ale właśnie w krakowskiej Akademii Umiejętności wychodziło Archiwum Komisji Prawniczej, w którym swoje prace źródłoznawcze oraz wydawnictwa źródeł zamieszczali Franciszek Piekosiński, Abdon Kłodziński oraz Stanisław Kutrzeba. Także w Krakowie z inicjatywy prof. Adama Vetulaniego przygotowywane były edycje ksiąg sądowych wiejskich oraz statutów polskiego prawa ziemskiego, w czym uczestniczyli uczniowie prof. Vetulaniego: Stanisław Roman, Ludwik Łysiak, Stanisław Grodzki i Stanisław Płaza.

Irena Dwornicka z wielkim zaangażowaniem włączyła się w działalność edytorską Pracowni Wydawnictw Źródłowych UJ; w szczególności do jej zadań należało: prowadzenie kwerend źródłowych, kopiowanie tekstów z dawnych przekazów, a także kolacjonowanie i indeksowanie. Uczestniczyła we wszystkich najpoważniejszych osiągnięciach tej placówki, jak wydawanie „Dziejopisu Żywieckiego” oraz *Volumina Constitutionum*.

Volumina Constitutionum w zamierzeniach wykonawców ma obejmować całość dorobku ustawodawczego staropolskiego Sejmu – od początku jego działalności (1493 r.) aż do trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) – i jest odpowiedzią na potrzeby środowisk naukowych, zwłaszcza zainteresowanych dziejami parlamentaryzmu oraz staropolskiej kultury politycznej i prawnej. Z udziałem Ireny Dwornickiej, współpracującej w tym zakresie ze Stanisławem Grodziskim i Waławem Uruszczakiem, powstały dwa tomy wydawnictwa *Volumina Constitutionum*, w których zgromadzono ustawodawstwo sejmowe od 1493 r. do roku 1585: tom I zawiera: wydany w 1996 r. volumen pierwszy obejmujący sejmy z lat 1493–1526, oraz opublikowany w 2000 r. volumen drugi, w którym zamieszczono ustawodawstwo sejmowe z lat 1527–1549. I. Dwornicka uczestniczyła także w przygotowaniu tomu II, w którym znajdują się konstytucje sejmowe z lat 1550–1585.

Wydawnictwo *Volumina Constitutionum* nawiązywało do *Volumina Legum* – pomnikowego dzieła wybitnych osobistości polskiego Oświecenia: Stanisława Konarskiego i Józefa Andrzeja Załuskiego, którego reedycja była stałym postulatem polskiej nauki historycznoprawnej i historycznej od prawie 150 lat. W porównaniu ze swym pierwowzorem nowe wydawnictwo było doskonalsze, a nadto spełniało wymagania stawiane wydawnictwom naukowym w zakresie ustalenia podstawy źródłowej, prezentacji tekstu i opracowania wydawniczego.

Edycja źródeł historycznoprawnych umożliwiła Irenie Dwornickiej osiągnięcie szerokiej i rzetelnej wiedzy z zakresu historii źródeł prawa polskiego, zwłaszcza źródeł prawa doby staropolskiej. Wiedza ta zaowocowała publikacjami naukowymi pisanymi bądź wspólnie z niżej podpisanym, bądź samodzielnie. I. Dwornicka wniosła znaczny wkład a do wspólnej naszej rozprawy zatytułowanej *Nieznany zbiór wyroków sądów królewskich (Decreta regia) z lat 1517–1550*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1988, t. 40. Przygotowywała też artykuł o odkrytym przez Nią rękopisie układu prawa polskiego Jana Sierakowskiego.

Od kilku lat Irena Dwornicka walczyła z chorobą nowotworową. W tym czasie dla wszystkich kolegów i przyjaciół była godnym najwyższego podziwu przykładem niezwykłego hartu ducha, który sprawiał, że pracowała niemal do ostatnich dni swego życia. Na liście publikacji naukowych Ireny Dwornickiej figurują prace wysokiej wartości, za które polska nauka i kultura winny jej wdzięczność i pamięć.

Publikacje Ireny Dwornickiej

1. *Kolokwium habilitacyjne dra Wacława Uruszczaaka*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1981, t. 33, z. 2.
2. *Konferencja naukowa pt. „Dzieje parlamentaryzmu na ziemiach polskich w okresie porozbiorowym” (Kraków, 9–10 XI 1982)*, „Studia Historyczne” 1983, R. 26, z. 4.
3. *Obrona pracy doktorskiej mgra Andrzeja Bryka*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1984, t. 36, z. 1.
4. Współaut.: M. KRASOŃ, *Konferencja historyczno-prawna w Krynicy w dniach 16–18 września 1983 r.*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1984, t. 36, z. 1.
5. *I Ogólnopolski Konkurs im. Michała Szanieckiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1986, t. 38, z. 1.
6. Współaut.: S. GRODZISKI, *Chronografia albo „Dziejopis Żywiecki”*, Tow. Miłośników Ziemi Żywieckiej, Żywiec 1987.
7. *II Ogólnopolski Konkurs im. Michała Szanieckiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1987, t. 39, z. 1.
8. *Biblioteka parafialna w Żywcu. Dzieje i zawartość księgozbioru na podstawie „Dziejopisa Żywieckiego”*, „Karta Groni” 1989, nr 15.
8. Współaut.: W. URUSZCZAK, *Nieznany zbiór wyroków sądów królewskich (Decreta regia) z lat 1517–1550, w rękopisie Biblioteki Jagiellońskiej (Cim. F. 8048)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1989, t. 40, z. 2.
10. *Bibliografia naukowych profesora Stanisława Grodziskiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1993, t. 45, z. 1–2.
11. *Czterdziestolecie pracy naukowej profesora Stanisława Grodziskiego*, „Czasopismo Prawno-Historyczne” 1994, t. 46, z. 1–2.
12. Współaut.: S. GRODZISKI, W. URUSZCZAK, *Volumina Constitutionum*, t. I: 1493–1549, vol. 1: 1493–1526, Wyd. Sejmowe, Warszawa 1996.
13. *Teki Adama Vetulaniego*, „Rocznik Biblioteki PAN w Krakowie” 1999, R. XLIV.
14. Współaut.: S. GRODZISKI, W. URUSZCZAK, *Volumina Constitutionum*, tom I: 1493–1549, vol. 2: 1527–1549, Wyd. Sejmowe, Warszawa 2000.
15. Zestawienie: *Bibliografia uzupełniająca prac prof. Stanisława Grodziskiego*, [w:] *Ustrój i prawo w przeszłości dalszej i bliższej. Studia historyczne o prawie dedykowane Prof. Stanisławowi Grodzickiemu w pięćdziesiątą rocznicę pracy naukowej*, red. J. Malec, W. Uruszczaak, Kraków 2001.
16. *Indeksy osób i nazw miejscowych*, [w:] W. URUSZCZAK, *Polonica w korespondencji królowej szwedzkiej Krystyny w zbiorach Bibliothèque Inter-universitaire w Montpellier*, Kraków 2001.